

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

Előfizetési feltételek:

Egyes évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Évesre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 15 krajczár.

Előfizetési cseppén a kiadóhivatalnál lehet B.-Gyarmaton.

Hirdetések díjai:

Öt hasábos példány 5 kr. Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.
Nyilvántartás gondos sora 30 kr. — Nagyobb és többhírű hirdetések
juttatásának szabályaitól.

A lap szellemi főnöke s a nyilvántartás vezetője minden
kérelmére s megkeresésre készen áll.

Előfizetési pénsek reklamálhatók, és hirdetések
s kiadások intézendők.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1882-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egyes évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Évesre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénsek egyedül a kiadóhoz ca-
mezzé, — legelőszörben postautalvánnyal —
s. nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekintetéből, melyek beküldendők.

Kék László,

kiadó a lapfajtájában.

Horodt Danó,

fel. szerk.

A panslavizmusnak nincs létjogosultsága.

Korunk egyik uralkodó eszméje a nemzetiségek, a fajok szerinti sorakozás, hogy a kis tehetetlen államok az egyesülés által erősekké váljanak. Így alakult meg a német császárság, az olasz királyság.

Ha ez az egyesülés a rokon fajok szabad elhatározásából mintegy természetesen megy végbe: a szabadság és haladás szempontjából csak helyesolható; mert annyi bizonyos, hogy a tehetetlen államok csak a nagyhatalmak jóvoltából léteznek, s így egyesülniök kell, hogy függetlenek lehessenek.

Ezen egyesülésnek azonban a közérkö-
csiséget megsérteni nem szabad. Nem csak minden embernek, de sőt a nemzeteknek is folyvást szem előtt kell tartani a keresztény-
ség azon magasabb tanát, hogy az ember lelke, szelleme egy szikra magából az isten-
ségből; s így a közös származásnál fogva, az ember szín- s fajkülönbség nélkül testvére embertársának. Ebből folyik a mivel vilá-
g zászlójára tűzött ama magasabb jelesző is:
„szabadság, egyenlőség, testvérség.“ Igaz,
hogy ennek teljes megvalósulása csak eszmény-
kép marad: de az a felé való törekvés az
emberi méltóság követelménye. Ez különbö-
zött meg az embert az állatvilágtól.

A panslavizmus nemcsak elérhetetlen utó-
pia: de alapjában bűns merénylet az embe-
riség ellen. Ugyanis a panslavizmus a tel-
vérd panslavok szerint az orosz nemzet ve-
zérletű alatt lenne megvalósítható; a midőn
azután elenyészőnek nemcsak a szláv törz-
söz tartozó nemzetek, mint a lengyel, szerb,
bolgár, horvát, cseh, stb., mivelhogy azokat
még vallásukból is, ha az nem keleti ortho-
dox, melynek Oroszországban a cázár a pápája:
de vértenger borítaná el a török, oláh, görög,
magyar nemzetet is úgy, hogy az európai
emberiség egy tetemes része földaloztatnék
a halálnak, és oly muszka népvándorlás
árasztaná el a mivel európai, mely megse-
misené a századok vívmányait.

Szabad-e az emberiség ellen ily bűnt
elkövetni?

Ha pedig az orosz nélkül, csak az osz-
trákmagyar monarchia szlavizálását tűznék
ki a mi szűkebbkörű panslavjaink célul:
akkor azt kérdem, hogy mimódon vélik azt
végrehajthatónak? Először is emlékeztetem
őket az elnyomtatás napjaiban megtartott kö-
zös szláv congressusra, amidőn ezen törvöl-
akartak tanácskozni, de egymást meg nem
értették, s így a német nyelvet kellett hasz-
nálniok. Azután a monarchiabeli szláv fajok
közül melyik vinné a vezérzserpet? a cseh,
horvát, szerb vagy a lengyel? No volna itt
versengés élethalálra.

És a nyolcz millió osztrák németet s a
hét milliónyi magyart oly könnyen beol-
vaszthatónak vélik-e a rajongók? Hiszen ezen
két államalkotó vezérfajnak európai színvo-
nalon álló s virágzó irodalma van. A föld-
birtokos, iparos és kereskedői osztályok és a
clerus disze java mind ezek felé vonzódik.
Sőt Magyarországon az erdélyi aszások egy-
részt kivéve, az itt megtelepedett németek
testestől lelkestől ragaszkodnak a magyar
fajhoz s a magyar nemzetiséghez. Hát ez a
törekvés is képtelenség.

Vagy a kelettel való szövetségtől vár a
panslavizmus kecsesítő jövőt? A török nem-
zet európai halála még nem oly bizonyos,
s attól függ, képes-e az alkotmányos szabad-
ságra; ezenkívül az oláh és görög királyság
jelentékenyen fejlődik s nem akar a pansla-
vizmus uszályhordozója lenni; de a keleti
szövetségnek a magyar nemzet is élethalálra
ellenesége. E szerint a keletet alavizálni azip-
tugy képtelen törekvés.

Annai bizonyos, hogy a panslavizmus
megvalósulása irtóháborút zuditana az embe-
riségre, s így ezen törekvés úgy az isteni
mint az emberi törvények által el van tiltva.

Nézzük meg az érem másik oldalát, a
mai állami s társadalmi állapotokat. Az osz-
trákmagyar monarchia népei kézen találják
az 1867. 12. törvény által megalkotott du-
alisticus monarchiát. Daczára minden rágál-
mának, ez a egyszerű alaptörvény életké-
pesnek igazolta magát, s mintául fog szol-
gálni majdan keletnek is, ha a szabad lett
keleti nemzetek a had és külügyre nézve szö-
vetséget fognak kötni elnyomók ellen. Ez
csak idő kérdése. Kelet a keletieké. Az osz-
trák császárságot összetartja a nyolcz millió
osztráknémet, valamint Szent-István birodal-
mát a magyar és horvát faj a nemzetiség.
Kiváncos, hogy az osztrák birodalomban a
németiség a történeti multtal bíró fajokat, az
államegység keretén belül, az őket megil-
lő jogokkal ruházta föl, s engedjen szabad
fejlődést a cseh és lengyel nemzetiségnek. A
mi minket illet: a magyar államegység és a
magyar politikai nemzetiséget a magyar ki-
rályságban, minden hatalmunkban álló mó-
dokkal meg kell gyamolitanunk oly módon,
hogy az állam nyelvét minden állampolgár
megtanulhassa, de a mellett a maga anya-
nyelvét szabadon mívelhesse; sőt az állam

módokat is nyújtson a papok és tanítók má-
mára, hogy azok az illető népfajok nyelvét
nyelvtanilag s tudományosan is elajánthas-
sák, s így a gondjaikra bizott néppel saját
anyanyelvükön érintkezzenek. Ugyanily
szerep vár a horvát királyságban a horvát
fajra. Szóval oly amerikai állapotot kell elő-
idézünk, a hol az angol nyelvet minden
életrevaló ember elajánítja, mint az állam
hivatalos nyelvét: de a mellett virágzik a
mivel népfajok irodalma is; és senkinek sem
jut eszébe akár a nyelv, akár a valláskülön-
ség miatt gyűlölködni. Ez a betegség a fen-
sőbb míveltséggel kérdő európai folyvást
háborgatja.

A mi keletet illeti: az jó uton halad, a
mennyiben az oláh, szerb, görög királyságok,
az alkotmányos szabadság által megmutatták
az utat a többi keleti nemzeteknek is a ki-
bontakozásra. Ha Törökország szabad alkot-
mánnyal fog birni, s tisztelgetben tartandja
egykori alattvalói, a most már független ál-
lamok szabadságát: a kül- s hadügyre nézve
véd és daczszövetség keletkezik köztük, min-
den a keleti érdekeket veszélyeztető ellenség
ellen. Alkotmány nélkül a török nemzet
európából kipusztul. Bolgárország és Rumélia
akár külön, akár együttesen csak úgy vál-
hatnak független államokká, ha európai ép
úgy mint a keleti társállamokat, a muszka
befolyás tökéletes megszüntérére nézve meg-
nyugtatták; mert a Balkánvonalat Európa,
főleg Anglia és Franciaország csak biztos
kezekre bízhatja, a muszáttól féltve Kon-
stantinápolyt és a Dardanellákat. Bosznia
és Hercegovinára a töröknek nincs szüksége,
sőt övendenie kell, hogy ezen háborgó ele-
mekről megszabadult, s nem kell annak fé-
kentartására pénzt s vért pazarolnia. De mert
ez a veszedelmes szomszédság szakadatlanul
megháborítja nyugalmaikat, és a muszka on-
nét uszítja ránk a panslavizmus vérebeit:
végleg be kell azokat Dalmáciával együtt
Horvátországba, s ezáltal Szent-István biro-
dalmába kebeleznünk. Oly érdítményeket kell
ott felállítani, hogy a rablótörzsek vagy meg-
adják magukat a polgárogadásnak, vagy mint
a civilizatio elleneségei, egy lábig ki fognak
irtatni. A horvát nemzet feladata lesz, a hor-
vát nemzetiséget és a polgárosodást ott meg-
gyökeresíteni. Tudom, hogy a magyar és hor-
vát nemzet közt nagy a feszültség, és az Fiume
miatt még fokozódni is fog: de mégis meg kell
szokunk a gondolatot, hogy egymásra va-
gyunk erősek elannyira, hogy bármiként
alakuljanak idővel az európai viszonyok,
Szent-István birodalma egymagában is tekinté-
tőlegesen megállhat az európai nemzetek so-
rában. Minél jobban kidomborítja a horvát nem-
zet a maga politikai egyéniségét, s minél in-
kább fölvirágozik nemzetisége és irodalma, és
minél erősebb gyökereket ver a szabad egyház a
szabad államban elven nyugvó r. kat. egyh. hor-
vátországban és a hozzá kapcsolott s kapcsolandó

A város B. Gyarmaton f. hó 19-án és 20-án igen népszerű volt.

Zsolt házi állomány. Múlt vasárnap a szócsonyi meglepőleg jó esőket jötték, mellett igen sok vendég jött meg, többek Budapestről is, akik dicsőre hogy a fűző a fővárosiakkal egy úpon nem is említhető, megelégedéssel szólnak az állat és főleg a vízhatlanságra.

Farkas Mihály vadkerti főesperes a római kath. hitközségnek érdemeit elismerve kor. tanfolyagokba a helybeli római kath. egyházzal „nemzeti iskola” önkénteseknek f. hó 21-ki vizsgáján elöljáró, a kis növendékek kiképzésétől örömmel vett tudomást. Azonban a vizsga után sokkal inkább körben megalapított kiírást annak, hogy az iskoláspárti igen el van hanyagolva; még csak kapja a maga. Az egyház hívei bizonyos lehetőségeket valamint nemcsak az iskola, de a templom és papok nemváltására intézkedéseket. Az órák annyi idővel emelték fel ezen egyházi épületeket, és így az utóbb oly könnyen engedik át azokat az egyházaknak.

A b-gyarmati ev. egyház kártérítési kérvénye tárgyában f. hó 16-án tartották meg a közigazgatási tanács ülését. Madách Károly alispán és elnöke alatt: Harsányi László, Reményi József, és Seitovszky János valamint Kglmayer Adolf főesperes. A tanács alkalmával a kártérítési kérvényről arról, hogy az állatállományban az egyházi épületek csakugyan veszélyeztetve vannak, a hogy az alapítók elkerülhetetlen. Nehányan azon megyeüzemben vannak, hogy az alapítók alkalmával egymásnak okozott károkat legfeljebb méltányossággal megpótolhatók. Többek azonban (Károly Seitovszky János úr is) azon álláspontot is bevezették, hogy a kártérítés ily esetekben jogon áll; mert ha a tulajdonjog szentességét egyeseknek nem szabad megvárni, annál kevésbé lehet azt az államnak, vagy jelen esetben a megyének, mely éppen a tulajdonjog megvédésére van hivatva. Az állam vagy megye ezt kormányi engedély esetén köztisztviselőkkel fogva társulatot igénybe vehetik a kártérítési jogot, mely a kártérítési törvényben a kártérítés módosítását igen kimerítően tárgyalja; de hogy a tulajdonjog egyének, annál kevésbé a megye által recompensáló nélkül történik, az olyan megyei praxis volna, mely

nem a jog, de a hatalmi politikában találva precedenst. Ily ázsiai állapotot most már a megtisztult megyei elnöke a múltból átvinni nem szabad. Egyébként be kell látni, hogy ezen fontos kérdést a jogszegélyt, mit most az? Ennek tekintélyes szava ezen fontos kérdésben mindenesetre irányadó lehet.

A vizsgák a héten sajtóztak be tanintézetekben. A polgári iskola vizsgáin felmutatott eredménye mozdulati a várakozást fölmúlja; nem a latheiner nevelés, de a praktikus élet által megkínált a ezen iskola irányától és céljától elvárható tanítás emelkedett itt egészen helyesen érvényre. Nem ajánlatjaink eléggé ezen intézetet a városi és vidéki iskoláknak, kik gyermekeikből gyakorlati embereket, iparosokat, kereskedőket akarnak nevelni. Jó iparosokra, derék kereskedőkre van az országban kevésbé szükség, s ily irányú nevelés, amellyel hogy a classiciánusok is engedték tág tér, a b. gyarmati polg. iskolában nagyon is utóérhető. A derék tanári kar megérdemli bárányát és elismerésüket. A római kath. felsőbb iskola 4 osztályában a hó 21. tartották meg a vizsgák Farkas Mihály főesperes úr elnöke alatt; a vizsgán jelen voltak L. Imády Károly esperes úr, Dr. Melleher Ferenc, ki igen érdeklődő a vizsga eredménye iránt, Reményi Károly és többek a szülők részéről. Itt a vallás oktatására is, igen helyesen nagy gond fordítottatván, ebből a növendékek Polák István káplán úr alapos tanítása mellett, igen bő tájékoztatást szereztek. A többi tantárgyakból, Luby Sándor, Szajkó Mihály és Villm József tanár urak (az utóbbi az intézet igazgatója) vezetés mellett, a növendékek alapos kiképzését nyertek. A prot. felsőbb iskola növendékeinek vizsgája f. hó 16-án Kovács József tanító úr vezetésével, főleg a magyarországi igen szép eredményeket mutatott fel. A földesek gyermekei jobbára mindnyájan megtanulták a magyarságot ezen iskolában, melyre most már költötte ügyelmet fordít az ev. egyház.

Az iskolai vizsgák évadjáról t. i. a leltárt bétől írják meg lapunknak. Kedden a nemzeti (kath.) iskola kis diákjai, szerdán és csütörtökön pedig az irgalmas nővérek iskolájának több mint harmadfelezés leánytanulója mutatott be, mit sajátított el 8 és fél hónap alatt az ösztöndíjak elemeiből; a 6 iskola

1 8 és 4-ik osztálya ut. Pollák István, Szajkó Mihály, Luby Sándor és Villm József (igazgató) tanítók által vezetve kiadott az egyházi főigazgató úr. Farkas Mihály vadkerti esperes urat; az apácák vizsgájáról szólva pedig elmondhatjuk, hogy U. Gyarmat város polgársága halál adhat a libornok primásnak a kiadó és önfeladott tanítók ide helyettesíti, megalapítását. Az iskolák és a tanügy számos barátja, közük első sorban Komjáthy Anzelm kir. tanácsos tanfelügyelő úr teljes megelégedés, sőt csodálkozással tapasztalták az eredményeket, s ha — mint hisszük — a város többi számos iskolájában is ily szabatos vizsgákat tettek, akkor B. Gyarmat a tanügy terén rövid idő alatt nagy vívmányokat fog felmutathatni.

Gyászír. Szilassy Miklós megyei levéltárnok a hó 23-án d. e. fél tizkor szálhűtés következtében élete 60-ik évében elhalálozott. A boldogult Nőgrádmagyart több éven keresztül mint lovász tisztviselő szolgált. A hatvanas években bírszolgabírája volt a szócsonyi járásnak, majd mint a volt megyei törvényszék egyik elnöke, rövid időköz után pedig mint főcsehbíró működött a közpályán. Nagy vagyonnal rendelkezett a akkor háza soba sem volt vendég nélkül. 1870-ben erős szálhűtés érte őt, mely az erőteljes embert megbénította és képtelenné tette. Azóta a sajnos élet csendes elvonultságba ment át, megörve és kiábrándítva mindenből, míg egy napi csendes agónia után a hó 23-án kiszállította őt a gondviselés a neki úgy is terhesen vált életből. Halálát Steller Antal — ki a törvényhatóságot most a főispán és alispán távolléte alatt képviseli, — a főispánnak még az órában megírta. A temetés ma tartatik meg. Adjon Isten neki csendes nyugalommal.

Szerkesztői Üzenet.

Losoncz Z. D. úrnak, szíves megemlékezését és tudósításait köszönettel vesszük.

Feloldó szerkesztő:

Horváth Danó.

H I R D E T É S E K.

KUBÁNYI LÁSZLÓ

gazdasági-gépek raktára B.-Gyarmaton

(Kis-Tabán utoza „Balassa” vendéglő épületében.)

A nagyérdemű gazdaközönség figyelmébe ajánlja

MOZDONY, JÁRGÁNY (Göppel)

rosta, szecaka vágó, trieur s oszplógépeit, valamint egyes géprészeket és eszközöket, gépszijakat és gépolajt.

Megrendelések pontosan, gyorsan és a legjutányosabb áron eszközöltetnek.

Haszonbér.

A balogi közbirtokosság korcsmáltatási joga 3 esztig 6 évre 1882 évi július 12-én Balogon nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik. (3-3)

A balassa-gyarmati takarékpénztár közzé teszi: hogy az eddig hat % mellett elfogadott betétek után folyó 1882-ik évi július 1-től öt és fél %-ot fizet.

Erről a betevőket, az intézet alapszabályai 65. §-a értelmében azzal értesíti: hogy jogukban áll, folyó 1882. évi augusztus 1-éig, a felmondás iránt intézkedni

Az igazgatóság.

Haszonbéri hirdetés.

Méltóságos esztergomi főkapitán nyéki tisztviselő részéről a következő haszonbérletnek nyilvános árverésre bocsátatnak és pedig: 1. baráti közönségben lévő korcsmáltatási jog és korcsma épület. 2. Nyék községben lévő egy kerekű malom és lakház.

Az árverés 1882. július 3-án Nyéken az országalmi irodában reggeli 9 órakor fog megjelenni. Közelebbi feltetelek ugyanott megtekinthetők. — Ipoly-Nyék 1882. június 14-én.

Uradalmi intézkedés.

B R O G L E J Ó Z S E F

gép és rostalemez-gyára Budapesten.

GYÁR: váci-ut, osztrák államvaspálya közelében. RAKTÁR: váci-körut, 68. sz. a.

Ajánlja minden gazdasági kiállításra kitüntetett, javított gyártmányát, mint:

TRIEURÓKHT változó rostával,

tisztító-gépeket szelölővel, különlegességek malmok számára;

hármasszék, szabadalom-szám 28,466.

Csöplőgép-rosták, lyukasított és hasított lemezek, vas, aczél és szinkből, valamint mindennemű mezőgazdasági gépek és tárgyak.

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

(30-4)

